

GLOBALLEŞME SÜRECİNDEN MUHASEBE MESLEK EĞİTİMİNİN ETKİLENMESİ

Y.Doç.Dr. Mehmet CİVAN

Gaziantep Üniversitesi

civan@gantep.edu.tr

Arş.Gör. Ferah YILDIZ

Gaziantep Üniversitesi

fyildiz@gantep.edu.tr

ÖZET

Globalleşme olgusu, ülkeler arasındaki mal ve hizmet, uluslararası sermaye hareketleri ve teknolojiadaki gelişmelerin hızla artması ve ekonominin serbestleşmesini ve bunlar sonucu ortaya çıkan ekonomik gelişmeyi ifade etmektedir. Buradan hareketle globalleşme süreci devleti ve bu devletin modern maliyesini etkisi altına almaktadır. Buna bağılı olarak da ülkenin ticari hayatındaki muhasebe uygulamalarını etkilemektedir.

Bu ekonomik etkinlik kriterlerinin yanı sıra, bilgi teknolojilerindeki hızlı değışmeler ve bilgisayar teknolojilerinin gelişimi global iletişimin maliyetlerini düşürmektedir. Hızlı, kolay ve ucuz iletişim ağı kıtalararası ölçekte üretim organizasyonlarını hızlandırmakta ve ülkelerarası büyük sermayelerin hızlı hareketliliğı, ülkeler bazında, yeni üretim anlayışlarının hızla yapılanmasını olanaklı kılmaktadır. Bu durumda muhasebe sisteminin de etkilenmemesi olanaksız olmaktadır. Özellikle tutuculuk, güvensizlik, kadercilik ve gizlilik gibi kültürel davranışlar muhasebe uygulamalarını yakından etkilemektedir. Örneğin, toplumun tutuculuk düzeyi maliyet ve kar tespitinde önemli rol oynamaktadır. Buna, maliyet tespitinde tarihi yada geleneksel maliyetlerin kullanılması örnek olarak verilebilir. İşte ülkede muhasebe uygulamalarını üstlenen muhasebecilerin bu gibi kültürel olaylardan etkilenmemesi için gerekli eğitimin onlara verilmesi gerekmektedir. Zaten globalleşme sürecinde eğitim başlıca bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.

Az gelişmiş ülkelerde faaliyet gösteren çok uluslu şirketlerde çalışan yerel muhasebeciler ve yöneticiler eğitim eksikliği nedeniyle yetersiz kalacaklardır. Şirket tarafından yönlendirmelerinde ise büyük bilgi kopuklukları yaşanacaktır. Bu durumda sistem amaca uygun hizmet edemeyecektir. Muhasebe sistemini yeterli eğitim almamış yerel elemanlarla yürütmek durumunda kalan çokuluslu şirketler bilgi sağlamada ve ana şirkete göndermekte büyük sıkıntılarla karşılaşabilirler. Bundan dolayı şirket içinde eğitim çalışmalarına gerekli önem verilmeli, bunun için gerekli fonlar ayrılmalıdır.

Muhasebeyle ilgili vergi kanunlarındaki farklılıklar, gelir gider tanımlarında ve değerlendirme yöntemindeki farklılıkları içerir. Bundan dolayı çokuluslu şirketlerin faaliyet gösterdikleri ülkelerdeki vergi kanunlarına göre muhasebe düzenlerini kurmaları gerekmektedir. İşte buradan hareketle ülkedeki muhasebe işlevini yerine getirecek muhasebeciler bu gibi durumlara hazırlıklı olmaları için gerekli meslek içi eğitimin verilmesi gerekmektedir.

Bu çalışmanın birinci kısmında globalleşme nedir, globalleşmenin yarar ve sakıncaları, globalleşmenin etkileri gibi konulara yer verilmekte, ikinci kısmında ise muhasebe meslek eğitiminin tanımı, meslek eğitiminin gerekliliğı, meslek içi eğitimin özellikleri gibi konulara yer verilmekte, uygulama kısmında ise Gaziantep ilinde faaliyet gösteren bağımlı ve bağımsız muhasebeciler üzerinde, globalleşmenin muhasebe içi eğitime etkileri ve muhasebecilerin globalleşme sürecine hazırlıklı olup olmadığının ortaya konmasına yönelik bir anket çalışması ve uygulama sonuçları ile değılendirmeler yer almaktadır.

INFLUENCE OF ACCOUNTING VOCATIONAL EDUCATION FROM GLOBALIZATION PROCESS

ABSTRACT

Globalization action states the movement of goods and services between countries and international capital movements and rapid increasing of technological developments and achievement of free economy and as a result the economical developments. In this connection, the globalization process affects the government and the modern finance of this government. Consequently and regarding to this, it also affects the accounting procedures and applications in business area.

Further these economic activity criteria, rapid changes in information technologies and development of computer technology cause decreasing in global communication costs. Fast, easy and cheap communication web accelerate the production organization in inter-continental scale and provide the rapid international movement of big capitals and structuring of new production approaches. In this case, it is impossible for accounting system not to affect from these developments. Especially the cultural behaviors such as conservatism, nonconfidence, fatalism etc. affect accounting applications closely. For example, the conservatism level of people figures large in production cost and profit determination. In this point, using of historical and traditional costs can be given as an example. Therefore, the required accounting education and training must be given to the accountants assuming these accounting applications for not affecting from such events and cultural acts. In any case, we meet the education as principal problem in globalization process.

The local accountants and directors working in multi-national companies in underdevelopment countries may be insufficient because of educational deficiency. And in orientation by company may cause big information discontinuity. In this case, system could not serve to the mission and goals in compliance. The multi-national companies executing the accounting systems with local officers without sufficient education, may be meet with many problems in providing information and transmission to the main company. Because of that, it might be attaching the required importance and overrate to vocational education in company and reserve the required funds for this.

Changes and variation in tax laws related for accounting covers and contain the changes and variation in definitions for income and expenses. Thus, multi-national companies have to arrange their accounting systems according to and under tax laws applied in countries that they are in activity. Consequently and in this connection, the accountants following accounting function in such countries must be taken on-the-job training and vocational retraining in order to be ready for these cases and situation.

In first part of this study, the subjects of what globalization is (definition of globalization) and the advantages/benefits and disadvantage/objections of globalization and effects of globalization were examined; and in second part of the study, description and definition of vocational retraining and necessity of vocational retraining and properties of vocational retraining were detailed; and in application part, a survey was applied on dependent and independent accountants active in Gaziantep city for examining the effects of globalization in vocational retraining and whether the accountants are ready for globalization process or not and the results of this survey and evaluations were stated.

1.GLOBELLEŞMENİN TANIMI

Yapılan bir çok araştırmaya göre temel anlamda globalleşme, kökenleri 1960'larda ortaya çıkan dönüşüm ve hızlı değişimlere dayanan ve politik sonuçları da beraberinde getiren ekonomik bir süreçtir. Globalleşme, uluslar arası işletmelerin uluslar arası yatırım stratejilerinde, özellikle üretimin yerel bölgelerde yapılması değil de, farklı bölgelerde gerçekleştirilmesini içeren yeniden konum belirleme çabasını zorunlu hale getirmektedir. 1980'li yıllardan sonra globalleşme kavramı bütün dünyada yoğun bir biçimde ele alınsa da olayın meydana gelişi çok daha eskilere dayanmaktadır.(Water, 1995:45).

Globalleşme, ülkeler arasındaki iktisadi, sosyal ve siyasal ilişkilerin gelişme göstermesi, farklı toplum ve kültürlerin inanç ve beklentilerinin daha iyi tanınması, ülkeler arasındaki ilişkilerin daha da sıklaştırılması gibi birbiriyle bağlantılı konuları içeren bir kavramdır. Globalleşme çağı olarak adlandırılan yaşadığımız dönemde hemen her alanda gözle görülür değişiklikler meydana gelmekte ve karmaşık bir çevre içinde yaşama zorunluluğu ortaya çıkmaktadır. Günümüzde insanlar birbiriyle eski dönemlere oranla daha fazla ilişki içindedir(Rowe /Dehejia,1998:501-511).

Başka bir ifadeyle globalleşme kelimesi; gittikçe genişlemekte olan ülkeler arası ticareti kolaylaştıran, ülke sınırlarını aşan, yeni finansal kaynak aktarımı yaratan, dış yatırımları artıran, büyüyen çok uluslu işletmeler ve ortak girişimler anlamına gelmektedir(Oman, 1994:27).

Globalleşme, sosyal ve kültürel düzenlemeler üzerinde coğrafi engellerin kaldırıldığı ve iktisadi anlamda insanların kayıp ve kazançlarındaki farklılaşmanın şiddetinin arttığı bir süreç olarak kabul edilmektedir(Kök, 2001:1191).

Günümüzde devletler ekonomik bakımdan süratle birbirlerine bağımlı bir hale gelmektedirler. Ekonomik globalleşme kavramı yeni bir kavram olmamasına rağmen iletişimin süratle gelişmesi, uluslar arası taşımacılığın ucuz ve kaliteli olması ve çok uluslu şirketlerin faaliyetlerinin yoğunlaşması sonucu etkinlik kazanmıştır. Uluslararası ticaret'te ve sermayenin dolaşımında engellerin ortadan kalkması, uluslar arası işbirliğinin ve dünya çapında kaynak kullanımının artması sonucu ülkelerin uluslar arası ticarete katılımını artırmıştır(Liemt, 1992:453).

Globalleşme, ülkeler arasında mal, hizmet, uluslar arası sermaye akımları ve teknolojik gelişimin hızlı bir şekilde artmasını ve serbestleşmesini ifade eder. Ülkeler bir birleriyle mal ve hizmet işlemleri, çeşitliliği, hizmetler, uluslararası sermaye akımları, teknolojinin çok hızlı ve yaygın bir şekilde yükselmesi sonucu ekonomik gelişmeyi ifade eder(Öz, 2002).

Globalleşme süreci, gelişmiş ülkelerle gelişmekte olan ülkeler arasındaki farkı, merkez ülkelerle, çevre ülkeler farkını ve sanayileşmiş ülkelerle, sanayileşmekte olan ülkeler farkını ortadan kaldırmıştır(Gökal, 2002).

Global iş çevresi olarak dünya ticaretinde bugünün gerçeği olarak, bazı şirketler, uluslar arası pazarlarda çalışarak ve ürünlerini genişleterek global iş gruplarına kendilerini kabul ettirmek için çalışmaktadırlar(Ohara-Deveraux,1994).

1.1.GLOBALLEŞMENİN NEDENLERİ

Globalleşmenin nedenleri olarak birkaç faktör sayabiliriz bunlar; uluslar arası rekabetin hızlı bir şekilde artış göstermesi, iletişim teknolojisinin çok hızlı bir şekilde genişlemesi ve gelişmesi, yatırımların geniş bir alana yayılması, dünya ticaretinin genişlemesi

ve işletmelerin üretim ve çalışma alanlarındaki değişikliklerin ortaya çıkması şeklinde sıralanabilir.

Piyasalar sınırların ortadan kalktığı küresel bir nitelik kazanmıştır. Gelişmiş ülkeler gelişmekte olan ülkelerin artan rekabeti ile karşılaşmaya başlamışlardır. Gelişmekte olan ülkeler ucuz iş gücünün rekabette sağladığı avantajla dünya piyasasında gelişmiş ülkelerle rekabet etmeye başlamıştır. Teknolojinin etkisiyle dünya ticareti ve yatırımlar genişlemeye başlamıştır. Haberleşme maliyetlerinin artması ve büyük bir hız kazanması dünyayı küçülttüğü ileri sürülmüştür(Doğanoğlu,2001:173).

1.2.GLOBALLEŞMENİN YARARLARI VE ZARARLARI

Globalleşmenin ortaya çıkmasıyla birlikte, endüstri toplumu yerini tamamen yapısal farklar gösteren bilgi toplumuna bırakmakta ve yeni yapılar oluşmaktadır. Endüstride stratejik bir rolü olan sermaye, yerini bilgiye bırakmakta ve üretim faktörleri arasında oldukça önemli bir yere sahip olan hammadde ve iş gücü önemini kaybetmektedir. Global rekabet, işletmelerde sürekli yenilikler yapmayı zorunlu hale getirmekte, bilgi işçileri yaratıcılık ve hayal güçleri ile özgür bir ortam için çalışmalarını öngörülmektedir. Yeni üretim sisteminde işçi söz hakkı kazanmakta, işle ilgili ayrıntılı bilgilere sahip bulunmaktadır(Ekin,1998:41-42).

Globalleşme uluslar arası şirketlerin daha da büyümesi sonucu global sermayenin dünyaya yayılmasını sağlar, böylelikle piyasada, homojenlik, barış uyum ve sınırsız bir dünya yaratır(Farazmand,2001:439).

Globalleşme karşısında devletin itibarı zedelenmeyecek, büyük olmaktan çok hızlı bir şekilde küçülecek ve teknolojik gelişmeler karşısında kalitesini artırmak zorunda kalacaktır(Friedman,2000:35).

Globalleşmenin bir diğer getirisi ise, ulusal sınırları aşan uluslar arasılaşmış şirketlerin yabancı ülkelere yatırımı hızlı bir artış göstermesidir. Özellikle standart hale gelmiş geleneksel üretimlerden, daha esnek üretimlere geçilmesi sonucu çok uluslu şirketler ortaya çıkmıştır(Hirst ve Thompson,1998:31).

Diğer yandan, globalleşme sonucunda uluslar arası sermayenin serbestleşmesi, hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerde kayıt dışı ekonominin artmasına yol açmaktadır. Bunlar, bir kısım kayıt içi firmaların vergi kaçırmak ve sosyal sigorta primi ödememek vb. diğerleri kara para aklama, silah kaçakçılığı ve rüşvet gibi yolsuzluklar ortaya çıkacaktır(Şaylan,1995:154-155).

2.GLOBALLEŞME SÜRECİNDE MUHASEBE UYGULAMALARINDA FARKLILIKLAR

Muhasebe uygulamaları bakımından ülkeler arasında bir çok farklılıklar mevcuttur. Bu farklılıkların nedeni ise, ekonomik, politik, sosyal ve kültürel çevre şartlarıdır. Ülkeler arasındaki farklılıkları muhasebe açısından dört madde halinde açıklayabiliriz(Karapınar,2000:86);

- a. Muhasebe uygulamalarının mesleki örgütler ve yasal düzenlemeler tarafından düzenlenmesi,
- b. Muhasebe uygulamalarının esnek olması yani her türlü değişikliğe açık olması,
- c. Değerleme yaparken ihtiyatlı yada iyimser olunması,
- d. Muhasebe ile ilgili bilgilerin açıklanmasında gizlilik yada şeffaflık bulunması.

Uluslar arası faaliyet gösteren işletmelerin sayısının artması uluslar arası sermaye akımının hızlanması gibi gelişmeler kısaca üretim alanında, ihracat alanında, teknolojik

alanda mesafelerin ortadan kalkmasıyla ülkeler arasındaki muhasebe farklılıklarının ortadan kaldırılması doğrultusunda işletmeleri çalışmalar yapmak zorunda bırakmıştır. Uluslar arası çalışan işletmelerin sayısının artması, muhasebe uygulamalarının uyumlaştırılması çalışmasında en önemli etkenlerden biri olmaktadır. Birden fazla ülkede birden faaliyet gösteren işletmeler, birbirlerinden çok farklı düzenlemeler ve farklı muhasebe uygulamalarıyla karşılaşmışlardır. Muhasebe açısından her ülkeye göre farklı mali tablolar düzenleme zorunluluğu ortaya çıkmıştır. Örneğin, Amerika'da faaliyet gösteren bir şirket, mali tablolarını hem Amerika'nın istediği şekilde, hem de Türkiye'nin istediği şekilde düzenlemek zorunda kalmaktadır. Karışık olan bu durum faaliyet gösterilen ülke arttıkça daha da artmaktadır. Burada muhasebe uygulamalarında uyumun amacı, ülkeler arasındaki muhasebe uygulamalarındaki farklılıkları en aza indirmektir. Yani uluslar arası muhasebe sistemlerinin standartlaştırılmasını sağlamaktır(Karapınar,2000:86).

3.MUHASEBE MESLEĞİ

3568 sayılı meslek yasasının yürürlüğe girmesi ile birlikte muhasebe mesleğinin önemi artmaya başlamıştır. Mesleğin temelini, dürüstlük, güvenilirlik ve tarafsızlık oluşturmaktadır. Meslek mensuplarının devlete ve topluma karşı sosyal sorumlulukları iş sahiplerine ve yöneticilerine karşı dürüstlük ve doğruluk sorumlulukları vardır. Bu nedenle ruhsat sahibi olmayanların mesleki faaliyette bulunmalarına izin verilmeyerek, muhasebe mesleğinin ehliyetli kişilerce belirli standartlarda yürütülmesi amaçlanmıştır. Şu bir gerçektir ki, muhasebe eğitiminin, bu konuda eğitim veren okullarda ve staj eğitimlerinin verilme önemi, derecesi ve kalitesi, muhasebe mesleğinin kalitesini de etkilemektedir. Muhasebecilerin geleceği muhasebe eğitiminin kalitesine bağlıdır.

Mesleğin kalitesi ile muhasebe eğitiminin kalitesi arasında sıkı bir ilişki mevcuttur. Mesleğin gelecekteki imajı, eğitim kalitesinin artırılmasıyla sağlanır. Eğitim kalitesi, mesleğin kalitesiyle birlikte uygulamadaki sistemin kalitesini de etkilemektedir(<http://turmob.org.tr/bülten/haber.htm>).

Çağdaşlaşmanın gereği olarak, muhasebe mesleğiyle alakalı her türlü yapılması gereken düzenlemelerin yapılması gerekmektedir. Aynı zamanda da bu düzenlemelerin ülke ve dünya koşullarına göre güncellenmesi yani dünya standartlarına uygun hale getirilmesi ve bu çalışmaların meslek mensuplarının da katılımıyla desteklenmesi gerekmektedir(Durukan ve Karamaraş,2000:230).

3.1.MUHASEBE MESLEK MENSUPLARINDA OLMASI GEREKEN KİŞİSEL ÖZELLİKLER

Çağdaş bir muhasebeci çağdaş muhasebe fonksiyonunu yerine getirmesi için bazı kişisel özelliklere sahip olmaları gerekmektedir(Durukan ve Karamaraş,2000:230-232);

Meslek mensupları görüşlerini formal yada informal, sözlü veya yazılı bir şekilde karşısındakilere aktarabilmeli ve bunu savunabilmelidirler. Bu beceri özellikle mükelleflerle olan ilişkilerde etkin bir şekilde gerçekleştirilmelidir.

Meslek mensupları, iş hayatında yaşanan değişim ve gelişmeler sonucunda işletmeler dışında artan bilgileri hızlı bir şekilde elde etmeleri ve bu bilgileri organize ederek çalıştıkları işletmelerin ve mükelleflerin hizmetine sunabilmelidirler.

Meslek mensupları, karışık da olsa karşılaştıkları her problemi tanımlayabilmeli ve bu problemlere çözüm önerileri sunabilmelidirler.

4.MUHASEBE MESLEK EĞİTİMİ

Muhasebe önemli bir işletme fonksiyonudur. Buradan hareketle bu mesleği yürütenlerin bulunduğu konum önemlidir. İşletmenin yönetiminde yararlanılan ilkelerin kullanımında muhasebecilerin alt yapı hazırlayacağı ve yönlendirici etkileri görülmektedir(Civan,2001:134)

Teknolojideki değişmelere paralel olarak işletme içindeki ve çevresindeki her şey değişmektedir. Gelişen teknoloji muhasebe mesleğini ve muhasebeyi önemli ölçüde etkilemektedir. Bu değişmelerin muhasebe eğitimini etkileyeceği açıktır. İşte bunlar göz önünde bulundurularak muhasebe eğitimi veren kişiler, teknolojideki mevcut gelişmeleri yakından takip etmek, gelecekte meydana gelecek değişimleri önceden sezinlemek ve buna göre gereken önlemleri almak, bununla ilgili programlar geliştirmek zorundadırlar. Muhasebe meslek eğitimin çağın ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde olması ve teknolojiye ayak uydurması için(Erdoğan ve Diğerleri,2000:116); öncelikle muhasebe eğitimi veren kişilerin eğitimi ele alınmalı ve bu sürekli kılınmalıdır, öğrencilerde sürekli eğitim anlayışının gelişmesi gerekmektedir, verilen eğitim teknolojiye uygun olmalı ve bilgisayar kullanma becerisi geliştirilmelidir, yazılı sözlü teknolojik iletişim becerileri geliştirmelidir.

Verilen derslerin içeriği ve dersler yeniden ele alınmalıdır; muhasebe ders içerikleri teknolojiye uygun bir şekilde değiştirilmelidir, uluslar arası muhasebe standartları ve muhasebenin uluslar arası önemi üzerinde durulmalıdır ve dersler olabildiğince bilgisayar destekli yapılmalıdır.

Gelişmiş ülkeler diğer alanlarda olduğu gibi, eğitim alanında da ufuklarını alabildiğince genişleterek, dünyalarını ve etki alanlarını genişletmektedirler. Diğer yandan, gelişmekte olan ülkeler artık modası geçmiş, gelişen teknolojiye göre geride kalan eğitim sistemlerinin esiri olarak soyut vizyonlarla zamanlarını harcamaktadırlar. Eğitim vizyonlarıyla farklı olmaya çalışan ülkeler uygarlığı, ekonomi, kültür ve demokrasi alanlarında yakalarken, eğitim vizyonları soyut boyutta kalan ülkeler, farklı yörüngelerde kalarak küresel entegrasyondan uzaklaşmaktadırlar. Çağdaş eğitim yöntemleri uygulayan üniversiteler, her şeyden önce vizyonlarını belirlemek zorundadırlar(Elmacı,1997:71-72).

Meslek eğitiminde, bireylerin yüksek verimli iş gücü olarak çalışma hayatına hazırlanması, mesleki yeterliliklerinin geliştirilmesine, değerlendirme süreçlerinde ise bu yeterliliklerin benimsenen meslek standartları doğrultusunda ölçülmesine bağlıdır. Meslek standartları; herhangi bir meslek alanı ile ilgili iş ve işlemlerin kabul edilebilir özelliklere uygun olarak, öngörülen anma ölçüleri ve süre tolerans sınırları dahilinde doğru olarak yerine getirilebilmesi için gerekli olan en az bilgi, becerileri ve tutumlarıdır(Karaağaçlı,1996:64).

Muhasebe eğitiminde kalite; “öğrencinin şimdi ve gelecekte okuluna ve toplumuna bağlılığını artıracak sosyal, psikolojik, ilmi ve ahlaki değerlerini geliştirecek sistemlerin sürekli iyileştirilmesidir”(Özcan,1996:67).

Bilişim teknolojilerindeki değişmeler karşısında muhasebe bilgi sisteminin önemi iyice artmış, buna paralel olarak muhasebe mesleğini yürütenlerde işletmelerin bilgi üreticisi ve bilgi yöneticisi konumuna gelmiştir. Diğer taraftan, işletmeler ulusluktan uluslararasılaşmaya başlaması sonucu, muhasebe mesleği de aynı şekilde ulusluktan uluslararasılaşmıştır.(Acar ve Usul,1999:108). İşletmeler açısından büyük bir öneme sahip, muhasebecilerin işletmelerin işlerini yürütürken sorunlarla karşılaşmamaları ve daha başarılı olabilmeleri için gereken eğitimi almış olmaları gerekmektedir.

4.1.MUHASEBE MESLEK EĞİTİMİNİN AMAÇLARI

Günümüz işletmeleri, muhasebe mesleğini yürütenlerden mesleğinin uzmanı olmalarını ve teknolojik gelişmelere ayak uydurmalarını istemektedirler. Ancak işletmeler ve toplum buna ek olarak, muhasebe mesleğini yürütenlerin iyi bir mali analiz uzmanı, iyi bir girişimci, dünyadaki rekabet koşullarının farkında olan iyi bir pazarlamacı, iyi bir yönetici, iyi bir haberleşme uzmanı ve iyi bir halkla ilişkiler uzmanı olarak üstün kalitelere hizmetin sağlanmasını istemektedirler. İster bağımlı isterse bağımsız çalışsın bu hizmetlerin bu doğrultuda olması gerekmektedir. Bu özelliklerin ileride muhasebe mesleğini yapmak için muhasebe öğrenenlere öğretilmesi gerekmektedir. Bunun sağlanması için, özellikle ülkemizde hesapların teknik işleyişi, hesap kapatma ve mizan çıkarılması amacıyla yönelik olarak öğretim ve eğitim malzemelerinin değişmesi gerekmektedir. Muhasebe mesleğini yürütenler hizmet etmek zorunda oldukları işletmelerin içinde buldukları ekonomik, teknolojik, sosyal, siyasal çevre sürekli değişmekte ve buna bağlı olarak da işletmeler büyümektedir. Dünya pazarında gittikçe artan rekabet ortamında muhasebe sisteminden çıkan bilgilere işletmeler daha muhtaç hale gelmektedir. İşte muhasebe mesleği de bu gelişmelere ayak uydurabilmesi için gerekli eğitimi alması gerekmektedir(Aysan,1998:29).

5. ÜNİVERSİTELERDE MUHASEBE EĞİTİMİ AKREDİTASYONU

Akreditasyon eğitim faaliyetlerinin kalitesi üzerinde yoğunlaşan bir süreç demektir. Yüksek öğretim kurumlarının bağımsız bir hale gelerek kalitelerinin artırılmasını amaç edinen akreditasyon; genelde kalite denetimi, kalite güvencesi ve kalite değerlendirmesi konularını içine almaktadır(Çelik ve Gürdal, 1999, 53).

Akreditasyon, kendi kendini değerlendirme ve mesleki denetimi kullanarak kaliteye ulaşma ve devamlı gelişmeyi teşvik etmektedir. Akreditasyon, eğitimde hoş görüyü teşvik eden, kaliteli eğitime ulaşmak için farklı yolları araştıran, işletme ve muhasebede lisans, yüksek lisans ve doktora programlarında mükemmelle ulaşmayı amaçlayan bir sistemdir. Akreditasyon sistemi bir stratejik planlama yaklaşımıdır; eğitim kuruluşlarının misyon, hedef ve süreçlerinin tanımlanması ve belirlenmesini içine alır(Aydın ve Timur, 51).

Dünyadaki gelişmeler, yakın bir gelecekte sadece ülke dışında çalışacak olanlar için değil, ülke içinde iş yapmak isteyenlerinde yurt dışındaki çalışanlarla rekabet etmesi gerekeceğini ortaya çıkarmaktadır. Böyle bir maratonda uluslar arası bir kurum tarafından akredite edilmiş bir programın mezunlarının rekabet gücü yüksek olacaktır. Ancak burada esas amaç, verilen eğitimin kalitesinin artırılması ve artırılan bu kalite düzeyinin korunmasıdır. Dolayısıyla burada akreditasyon amaç değil bir araç olarak karşımıza çıkmaktadır(Çelik ve Gürdal, 53).

Öğrencilerin bilgi teknolojileri hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlayacak dersleri almaları, ileride bu sistemleri daha yakından izlemelerine ve kullanmalarına yardımcı olacaktır(Şimga ve Akman, 1999, 121).

6. TÜRKİYE'DE MUHASEBE EĞİTİMİ

1989 yıllarına kadar muhasebeci olabilmek için okur yazar olmak yetmekteydi. Bu dönem içinde muhasebe mesleğinde belirli bir standart yoktu. Muhasebecinin görevinde hangi davranış becerilerini göstereceğinin sınırları bazı işletme sahiplerinin devletten kaçıracakları vergilere bağlıydı. En değerli muhasebeci vergiyi işletme sahibine en az verdiren muhasebeciydi. Bu yüzden muhasebecilik mesleği geçmişte ahlaki yönden büyük yaralar almıştır. O dönemlerde kalite ve akreditasyonlardan söz edilmezdi. Sadece muhasebe hesap planlarının tekdüzen haline getirilmesi için çalışılmıştır(Önal ve Apaydın, 1999, 35).

Son yıllarda ülkemizde eğitimde akreditasyon olgusu gündeme getirilmeye başlamıştır. Ülkemizde akreditasyon süreci, eğitim kurumlarının verdiği diplomanın uluslar arası düzeyde kabul edilmesi olarak bilinmektedir. Akreditasyonun bu şekilde açıklanması, akreditasyon sürecinin tam olarak kavranamamasından kaynaklanmaktadır. Oysa akreditasyondan beklenen temel fayda, eğitimde kalite güvencesinin sağlanması ve eğitim kurumlarını bu kalite koşullarını yerine getirmeye zorlamasıdır. Ülkemizde akreditasyon çalışmalarının başarılı olabilmesi için, öncelikle akreditasyonun doğru anlaşılması gerekir.

Ülkemizde uygulanan muhasebe programlarında görülen çeşitlilik, eğitimi veren yüksek öğretim kurumlarının amaçlarının farklı olmasından kaynaklanmaktadır. Ülkemizde akreditasyon iki aşamalı bir şekilde uygulanabilir. Bunun için öncelikle ulusal akreditasyon standartlarının belirlenmesi ve muhasebe eğitiminin bu standartlara göre gözden geçirilmesi bir geçiş aşaması olarak düşünülmelidir. Bu aşamadan sonra uluslar arası standartların gerçekleştirilmesi yoluna gidilmelidir(Çelik ve Gürdal, 1999,65).

Türkiye'de muhasebe eğitim sistemi, Meslek Yasasının Haziran 1989'da yürürlüğe girmesiyle birlikte, biraz olsun dünya standartları düzeyine yaklaşmış böylelikle mesleğe bir çeki düzen verilmiştir.

3568 Sayılı Meslek Yasasında mesleğin standardı daha tam olarak belirtilmemiştir. Meslek yasasıyla önceden muhasebecilik yapanların tamamı, meslek davranış becerileri test edilmeden bu günkü mevcut sisteme entegre edilerek "Serbest Muhasebeci" unvanını taşımaya hak kazanmışlardır(Önal ve Apaydın, 35).

Araştırmanın bundan sonraki kısmında, Gaziantep ilindeki muhasebe mesleğini bağımlı ve bağımsız olarak yürüten SMMM odasına bağlı muhasebeciler üzerinde yapılan bir anket araştırmasının sonuçlarına yer verilecektir.

7. GAZİANTEP'TEKİ BAĞIMLI VE BAĞIMSIZ MUHASEBECİLER ÜZERİNDE YAPILAN ANKET ARAŞTIRMASININ SONUÇLARI

Araştırmanın bu kısmında, Gaziantep'teki Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavirler Odasına kayıtlı 150 bağımlı ve bağımsız muhasebeci üzerinde yapılan anket araştırmasının sonuçlarına yer verilmiştir. Yapılan anketin amacı, bağımlı ve bağımsız muhasebecilerin gittikçe globalleşen dünyada muhasebeyle ilgili değişikliklere nasıl yanıt verebileceklerini, gelişen bilgi teknolojilerini yakından takip edip etmediklerini, globalleşme için gerekli meslek eğitimine sahip olup olmadıklarını ortaya koymaktır.

Tablo 1. Mesleğini bağımlı yada bağımsız olarak yürüten muhasebecilerin dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Bağımlı Olarak	44	29,3	29,3
Bağımsız olarak	106	70,7	70,7
Toplam	150	100,0	100,0

Tablo 1'deki verilere göre ankete katılanların %70,7'si bağımsız olarak çalışan muhasebeciler, %29,3'ü bağımlı olarak çalışan muhasebecilerden oluşmaktadır.

Tablo 2.Muhasebecilerin öğrenim durumu

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Lise	39	26,0	26,0
Meslek Yüksek Okulu	18	12,0	12,0
Fakülte	88	58,7	58,7
Diğer	5	3,3	3,3
Toplam	150	100,0	100,0

Tablo 2’de muhasebecilerin öğrenim durumları yer almaktadır. Buna göre muhasebecilerin %26’sı lise mezunu, %12’si Meslek yüksek okul mezunu, %58,7’si fakülte mezunu ve %3,3’ünde ortaokul ve ilk okul mezunudur. Burada dikkati çeken bir nokta muhasebecilerin çoğunluğunun fakülte mezunu olmasıdır. Böylelikle muhasebe mesleğinin kalitesi de artmaya başlamıştır diyebiliriz. Çünkü, 1989’dan önce 20 günlük bir kursla yeterlilik belgesini alıp muhasebecilik mesleğini yürütenler vardı.

Tablo 3.Muhasebecilerin mezun olduktan sonra kaç yıl geçtiğinin dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
1-4 yıl	24	16,0	16,0
5-8 yıl	17	11,3	11,3
9-12 yıl	27	18,0	18,0
12 yıldın fazla	82	54,7	54,7
Toplam	150	100,0	100,0

Tablo 3’te muhasebecilerin okullarından mezun olduktan sonra ne kadar süre geçtiği görülmektedir. Buna göre muhasebecilerin %16’sının mezuniyetten sonra 1-4 yıl, %11,3’ünün 5-8 yıl, %18’inin 9-12 yıl ve %54,7’si ise okuldan mezun olduktan sonra 12 yıl geçtiğini belirtmiştir.

Tablo 4.Muhasebecilerin meslekteki kıdemlerinin dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
1-4 yıl	17	11,3	11,3
5-8 yıl	19	12,7	12,7
9 yıl ve sonrası	114	76,0	76,0
Toplam	150	100,0	100,0

Tablo 4’te muhasebecilerin muhasebecilik mesleğini kaç yıldır yürüttükleri yer almaktadır. Buna göre, muhasebecilerin %11,3’ü 1-4 yıldır, %12,7’si 5-8 yıldır ve %76’sı da 9 yıldan fazla bir zamandan bu yana muhasebecilik mesleğini yürüttüklerini belirtmişlerdir.

Tablo 5.Muhasebecilerin muhasebe mesleğini seçme nedenlerinin dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Bol kazançlı bir meslek olmasından dolayı	13	8,7	8,7
Baska bir is imkanı olmadığından	24	16,0	16,0
Muhasebecilik mesleğini sevdiğim için	94	62,7	62,7
Diğer	19	12,7	12,7
Toplam	150	100,0	100,0

Tablo 5'te muhasebecilerin muhasebe mesleğini seçmelerinin nedenleri yer almaktadır. Buna göre, muhasebecilerin %8,7'si bol kazançlı bir meslek olmasından, %16'sı başka bir iş imkanı olmamasından, %62,7'si ise muhasebe mesleğini sevdiği için bu mesleği seçtiklerini belirtmişlerdir. Muhasebecilerin büyük bir çoğunluğu muhasebe mesleğini sevdiği için seçmiştir.

Tablo 6.Muhasebecilerin mesleki yeterlilik belgesini alış şekillerinin dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Sınavla	83	55,3	55,3
Kanundan faydalanarak	61	40,7	40,7
Diger	6	4,0	4,0
Toplam	150	100,0	100,0

Tablo 6'da muhasebecilerin yeterlilik belgelerini alış şekilleri yer almaktadır. Buna göre, muhasebecilerin %55,3'ü sınavla, %40,7'si de kanundan faydalanarak yeterlilik belgelerini aldıkları görülmektedir. Araştırmaya katılan muhasebecilerin yarısına yakını yeterlilik belgesini daha öncede belirtildiği gibi birkaç günlük kursla yada farklı şekillerde kanunun tanıdığı kolaylıklardan yararlanarak yeterlilik belgesini almışlardır.

Tablo 7.Muhasebecilerin bildikleri programların dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Sadece excel kullanmayı biliyorum	11	7,3	7,3
Hem excel hemde word kullanmayı biliyorum	13	8,7	8,7
İnterneti kullanmayı biliyorum	4	2,7	2,7
Hepsini kullanmayı biliyorum	122	81,3	81,3
Toplam	150	100,0	100,0

Tablo 7'de muhasebecilerin bilgisayar programlarını kullanmasını bilip bilmedikleri yer almaktadır. Buna göre muhasebecilerin %81,3'ünün Excel, Word ve interneti kullanmasını bildiği ortaya çıkmıştır.

Tablo 8.Muhasebecilerin bilgisayar kullanımı nasıl öğrendiklerinin dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Okulda öğrendim	13	8,7	8,7
Kursa gittim	12	8,0	8,0
İşyerinde kendim çalışarak öğrendim	114	76,0	76,0
Diger	11	7,3	7,3
Toplam	150	100,0	100,0

Tablo 8'de muhasebecilerin bilgisayar kullanımını nasıl öğrendikleri yer almaktadır. Buna göre, muhasebecilerin %8,7'si okulda, %8'i kursa giderek ve %76'sı da işyerinde kendisi çalışarak öğrendiğini belirtmişlerdir. Burada dikkatimizi çeken nokta muhasebecilerin büyük bir çoğunluğunun bilgisayarı işyerlerinde öğrenmesidir. Çok azının bilgisayarı okulda öğrendiği görülmektedir.

Tablo 9.Muhasebecilerin bilgisayarı kullanma alanlarının dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Muhasebe kayıt işlemlerinde	138	92,0	92,0
Üretim işlemlerinde	1	,7	,7
Uluslararası ticari işlemlerde	1	,7	,7
Özel işlerde	2	1,3	1,3
Diğer	8	5,3	5,3
Toplam	150	100,0	100,0

Tablo 9’da muhasebecilerin bilgisayarı hangi alanda kullandıkları yer almaktadır. Buna göre, muhasebecilerin %92’si bilgisayarı muhasebe kayıt işlemlerinde kullandıklarını belirtmişlerdir. Uluslar arası ticari işlerde ise bilgisayar kullanımını %1 bile değildir.

Tablo 10.Muhasebecilerin işyerlerinde internet bağlantısının olup olmadığının dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Evet	105	70,0	70,0
Hayır	45	30,0	30,0
Toplam	150	100,0	100,0

Tablo 10’da muhasebecilerin işyerlerinde internet bağlantısının olup olmadığı yer almaktadır. Buna göre, muhasebecilerin işyerlerinin %70’inde internet bağlantısının olduğu, %30’unda ise internet bağlantısının olmadığı belirtilmiştir.

Tablo 11.İşyerlerinde internet bağlantısı olmayan muhasebecilerin öne sürdükleri nedenlerin dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
İnternete ihtiyacımız yok	18	12,0	40,0
Patron izin vermiyor	1	,7	2,2
İnternetin bizi meşgul edebileceğini düşünüyorum	19	12,7	42,2
Diğer	7	4,7	15,6
Toplam	45	30,0	100,0
Yanıt vermeyenler	105	70,0	
	150	100,0	

Tablo 11’de muhasebecilerin işyerlerinde internet bağlantısının olmamasının nedenleri yer almaktadır. Buna göre, internet bağlantısı olmayan muhasebecilerin %40’ı internete ihtiyacının olmadığını, %42,2’si internetin kendilerini meşgul edeceğini ve %15,6’sı da diğer nedenlerden dolayı internet bağlantısının olmadığını belirtmiştir.

Tablo 12.İnternet bağlantısı olan muhasebecilerin interneti ne amaçla kullandıklarının dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Günlük haberleri takip etmek amacıyla	15	10,0	14,3
İşletmemizin ticari işlemlerinde	24	16,0	22,9
Teknolojik gelişmeleri takip etmek amacıyla	8	5,3	7,6
Muhasebeyle ilgili gelişmeleri yakından takip etmek amacıyla	55	36,7	52,4
Diğer	3	2,0	2,9
Toplam	105	70,0	100,0
Yanıt vermeyenler	45	30,0	
	150	100,0	

Tablo 12’de internet bağlantısı olan muhasebecilerin interneti ne amaçla kullandıkları yer almaktadır. Buna göre, internet bağlantısı olan muhasebecilerin %14’ü günlük haberleri takip etmek amacıyla, %22,9’u işletmelerin ticari işlemlerinde, %7,6’sı teknolojik gelişmeleri takip etmek amacıyla, %52,4’ü muhasebeyle ilgili gelişmeleri takip etmek amacıyla kullandıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 13.Muhasebecilerin muhasebeyle ilgili ulusal ve uluslar arası gelişmeleri takip edip edemediklerinin dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Evet	120	80,0	80,0
Hayır	30	20,0	20,0
Toplam	150	100,0	100,0

Tablo 13’te muhasebecilerin muhasebeyle ilgili ulusal ve uluslar arası gelişmeleri takip edip etmedikleri yer almaktadır. Buna göre, muhasebecilerin %80’i muhasebeyle ilgili uluslar arası gelişmeleri takip ettiklerini %20’si ise takip etmediklerini belirtmişlerdir.

Tablo 14.Muhasebecilerin muhasebeyle ilgili gelişmeleri nasıl takip ettiklerinin dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
İnternette	49	32,7	40,8
İletişim araçları vasıtasıyla (Gazete, TV vb.)	36	24,0	30,0
SMMM odasından takip ediyorum	27	18,0	22,5
Yabancı dergilerden takip ediyorum	3	2,0	2,5
Diğer	5	3,3	4,2
Toplam	120	80,0	100,0
Yanıt vermeyenler	30	20,0	
	150	100,0	

Tablo 14’te muhasebecilerin muhasebeyle ilgili gelişmeleri nasıl takip ettikleri yer almaktadır. Buna göre, muhasebeyle ilgili gelişmeleri takip eden muhasebecilerin, %40,8’i internette, %30’u iletişim araçları vasıtasıyla, %22,5’i SMMM odasından ve %2,5’i de yabancı dergilerden takip ettiklerini belirtmişlerdir.

Tablo 15. Muhasebeyle ilgili gelişmeleri takip edemeyen muhasebecilerin öne sürdükleri nedenlerin dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Zamanım olmuyor	20	13,3	66,7
Çok sık değişiklik yapıldığından takip edemiyorum	6	4,0	20,0
İhtiyac duymuyorum	2	1,3	6,7
Diğer	2	1,3	6,7
Toplam	30	20,0	100,0
Yanıt vermeyenler	120	80,0	
	150	100,0	

Tablo 15'te muhasebecilerin muhasebeyle ilgili gelişmeleri yakından takip edememelerinin nedenleri yer almaktadır. Buna göre, gelişmeleri takip edemeyen muhasebecilerin, %66,7'si zamanının olmadığını, %20'si çok sık değişiklik yapılmasından dolayı takip edemediğini, %6,7'si de ihtiyaç duymadığından gelişmeleri takip etmediklerini belirtmişlerdir.

Tablo 16. Muhasebecilerin, muhasebeyle ilgili gelişmelere ayak uydurabilmek için ne yapmaları gerektiğinin dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Sürekli meslek içi eğitimin olması gerekmektedir	61	40,7	40,7
Seminerlerin düzenlenmesi gerekir	22	14,7	14,7
Gelişmeleri yakın. takip ed. onları hızlı bir sek. öğrenmek	63	42,0	42,0
Diğer	4	2,7	2,7
Toplam	150	100,0	100,0

Tablo 16'da muhasebecilerin muhasebeyle ilgili gelişmelere ayak uydurabilmeleri için neler yapılması gerektiği yer almaktadır. Buna göre, %40,7'si sürekli meslek içi eğitimin gerekliliğini, %14,7'si seminerlerin düzenlenmesi gerektiğini ve %42'si de gelişmeleri yakından takip edip onları hızlı bir şekilde öğrenmek gerektiğini belirtmişlerdir.

Tablo 17. Muhasebecilerin muhasebe mesleğine başladıktan sonra meslek içi eğitimi alıp almadıklarının dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Evet	70	46,7	46,7
Hayır	80	53,3	53,3
Toplam	150	100,0	100,0

Tablo 17'de muhasebecilerin muhasebecilik mesleğine başladıktan sonra meslek içi eğitim alıp almadıkları yer almaktadır. Buna göre, muhasebecilerin %46,7'si meslek içi eğitim aldıklarını, %53,3'ü de meslek içi eğitim almadıklarını belirtmişlerdir. Burada görülüyor ki muhasebeciler mesleğe başladıktan sonra meslek içi eğitime pek rağbet etmemektedirler. Muhasebecilerin gelişmeleri yakından takip edip muhasebe sistemlerinde yanlış uygulamalara yol açmamaları için devamlı meslek içi eğitim almaları gerekmektedir.

Tablo 18.Muhasebecilerin mesleğe başladıktan sonra meslek içi eğitim almamalarının dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Zamanım kısıtlı	17	11,3	21,3
Meslek içi eğitimin fay.olacağına inanmıyorum	1	,7	1,3
Gelismeleri kendim takip edip öğreniyorum	41	27,3	51,3
Böyle bir eğitim semineri düzenlenmediği için	18	12,0	22,5
Diğer	3	2,0	3,8
Toplam	80	53,3	100,0
Yanıt vermeyenler	70	46,7	
	150	100,0	

Tablo 18’de muhasebecilerin meslek içi eğitim almamalarının nedenleri yer almaktadır. Buna göre, meslek içi eğitim almayan muhasebecilerin %21,3’ü zamanının kısıtlı olmasından dolayı meslek içi eğitim alamadığını, %51,3’ü gelişmeleri kendisinin takip edip öğrendiğini, %22,5’i de böyle bir eğitim seminerinin düzenlenmediğini belirtmiştir.

Tablo 19.Meslek içi eğitim alan muhasebecilerin bu eğitimi nerden aldıklarının dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
SMMM odasının düzenlediği eğitim Seminerlerinden	28	18,7	40,0
Muhasebeyle ilgili panel ve konferansları takip ederek	9	6,0	12,9
Muhasebe finansman kitaplarını ve dergilerini takip ederek	29	19,3	41,4
İnternette takip ederek	3	2,0	4,3
Diğer	1	,7	1,4
Toplam	70	46,7	100,0
Yanıt vermeyenler	80	53,3	
	150	100,0	

Tablo 19’da muhasebecilerin meslek içi eğitimi nereden aldıkları yer almaktadır. Buna göre, meslek içi eğitim alan muhasebecilerin %40’ı SMMM odasının düzenlediği eğitim seminerlerinden %41,4’ü muhasebe finansman dergilerini ve kitaplarını takip ederek, %12,9’u muhasebeyle ilgili panel ve konferansları takip ederek, %4,28’i de internette takip ederek meslek içi eğitim aldıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 20. Muhasebecilerin, muhasebe mesleği ile ilgili düzenlenen meslek içi eğitime katılıp katılmayacağını dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Evet	120	80,0	80,0
Hayır	30	20,0	20,0
Toplam	150	100,0	100,0

Tablo 20’de muhasebecilerin meslek içi eğitim düzenlendiğinde katılıp katılmayacakları yer almaktadır. Buna göre, muhasebecilerin %80’i meslek içi eğitim düzenlendiği zaman katılacağını, %20’si ise katılmayacağını belirtmiştir.

Tablo 21.Muhasebecilerin düzenlenen meslek içi eğitime katılmama nedenlerinin dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
İşlerimiz çok yoğun vakit bulamayız	22	14,7	73,3
Eğitime ihtiyacım yok yeterli bilgiye sahibim	4	2,7	13,3
Eğitim seminerlerinin faydalı olacağına inanmıyorum	1	,7	3,3
Diğer	3	2,0	10,0
Toplam	30	20,0	100,0
Yanıt vermeyenler	120	80,0	
	150	100,0	

Tablo 21’de muhasebecilerin meslek içi eğitime katılmama nedenleri yer almaktadır. Buna göre, meslek içi eğitime katılmak istemeyen muhasebecilerin, %73,3’ü işlerinin çok yoğun olmasından, %13,3’ü de yeterli bilgiye sahip oldukları için katılmadıklarını belirtmişlerdir. Oysa meslek içi eğitim muhasebecilerin yeni gelişmeleri muhasebe uygulamalarına yansıtmaları için bir fırsattır. Her muhasebeci işleri ne kadar yoğun olursa olsun meslek içi eğitim için vakit ayırmaları gerekmektedir. Yeni muhasebe uygulamalarını öğrenip işletmelerde uygulanması gerekmektedir. Aksi takdirde içinden çıkılmaz yanlışlıklar yapılabilir.

Tablo 22.Yabancı dil bilen yada bilmeyen muhasebecilerin dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Evet	40	26,7	26,7
Hayır	110	73,3	73,3
Toplam	150	100,0	100,0

Tablo 22’de muhasebecilerin yeteri kadar yabancı dil bilip bilmedikleri yer almaktadır. Buna göre, muhasebe mesleğini yürüten muhasebecilerin %26,7’si yabancı dil bildiğini, %73,3’ü de yabancı dil bilmediğini belirtmiştir. Oysa hızla globalleşen dünyada her muhasebecinin yabancı dil bilmesi gerekmektedir. Çünkü, bütün şirketler uluslararasılaşmaya doğru gitmektedir. Bu yüzden farklı ülkelere mal ihraç edilecek yada farklı ülkelerden mal ithal edilecektir. Bu durumda muhasebeciler başka ülkelerle irtibat sağlayabilmeleri için, ya yabancı dil bilecek yada tercüman aracılığıyla bu işleri yerine getirecektir.

Tablo 23.Yabancı dil bilen muhasebecilerin hangi yabancı dili bildiklerinin dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
İngilizce	36	24,0	90,0
Fransızca	3	2,0	7,5
Almanca	1	,7	2,5
Toplam	40	26,7	100,0
Yanıt vermeyenler	110	73,3	
	150	100,0	

Tablo 23'te muhasebecilerin öncelikli olarak hangi yabancı dili bildikleri yer almaktadır. Buna göre, yabancı dil bilen muhasebecilerin %90'ı İngilizce bildiğini, %7,5'i ise Fransızca bildiğini belirtmiştir. Burada dünyada ortak dil olarak İngilizce kullanıldığı için muhasebecilerin %90'ının İngilizce bilmesi olumlu bir sonuçtur. Ancak tabii ki yabancı dil bilenlerin toplam muhasebeciler içindeki payı çok düşüktür. Öncelikle bu oranın yükselmesi gerekmektedir. Yani muhasebecilerin hızla globalleşen dünyada zorluk çekmemeleri için yabancı dili bir an önce öğrenmeleri gerekmektedir.

Tablo 24. Her ülkede farklı muhasebe uygulamalarında zorluk çekmemek için eğitim alıp almamayı düşünen muhasebecilerin dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Evet	95	63,3	63,3
Hayır	55	36,7	36,7
Toplam	150	100,0	100,0

Tablo 24'te muhasebecilerin her ülkede farklı muhasebe uygulamalarında zorluk çekmemeleri için eğitim almayı düşünüp düşünmedikleri yer almaktadır. Buna göre, muhasebecilerin, %63,3'ü zorluk çekmemek için eğitim almayı düşündüğünü, %36,7'si de eğitim almayı düşünmediğini belirtmiştir.

Tablo 25. Farklı uygulamalarda zorluk çekmemek için eğitim almak istemeyen muhasebecilerin öne sürdükleri nedenlerin dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Muhasebeyle ilgili her türlü bilgiye sahibim	3	2,0	5,5
Öyle bir durumla karşılaştığım zaman kursa Giderim	32	21,3	58,2
Gelişmeleri yakından takip edip kendimi Hazırlıyorum	9	6,0	16,4
Diğer	11	7,3	20,0
Toplam	55	36,7	100,0
Yanıt vermeyenler	95	63,3	
	150	100,0	

Tablo 25'te muhasebecilerin her ülkedeki farklı uygulamalarda zorluk çekmemeleri için eğitim almak istememelerinin nedenleri yer almaktadır. Buna göre, eğitim almak istemeyen muhasebecilerin %5,5'i muhasebeyle ilgili her türlü bilgiye sahip olmasından dolayı eğitim almak istemediğini, %58,2'si öyle bir durumla karşılaştığında kursa gideceğini, %16,4'ü de gelişmeleri yakından takip edip kendini hazırladığı için eğitim almak istemediğini belirtmiştir. Tablodan da görüldüğü üzere muhasebecilerin çoğunluğu (%58,2) öyle bir durumla karşılaştığında kursa gideceğini düşünmekte. Oysa problemlere karşı önceden önlem almak daha iyi olur düşüncesiyle kursa gitmeleri daha iyi olacaktır.

Tablo 26.Muhasebecilerin Uluslar arası Muhasebe Sistemlerinin standartlaştırılmasını isteyip istememelerinin dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Evet	134	89,3	89,3
Hayır	16	10,7	10,7
Toplam	150	100,0	100,0

Tablo 26’da muhasebecilerin uluslar arası muhasebe sistemlerinin standartlaştırılmasını isteyip istemedikleri yer almaktadır. Buna göre, muhasebecilerin %89,3’ü uluslar arası muhasebe sistemlerinin standartlaştırılmasını, %10,7’si de standartlaştırılmamasını istemektedir. Uluslar arası muhasebe sistemleri standartlaştırıldığı zaman, hem muhasebeciler açısından hem de yatırımcılar açısından daha iyi olacaktır. Çünkü, muhasebeciler farklı muhasebe sistemi öğrenmek zorunda kalmayacak, yatırımcılarda her ülkedeki şirketlerin mali tablolarını incelerken yanıltıcı bilgiler edinmeyecektir. Yani her ülkedeki şirketin mali tablolarını karşılaştırma olanağı olacaktır.

Tablo 27.Uluslararası muhasebe sistemlerinin standartlaştırılmasını isteyen muhasebecilerin ileri sürdükleri nedenlerin dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Muh.uyg.her ülkede fark.ol.icin tic.islemlerde zorl.karsıl.	55	36,7	41,0
Yabancı yatırımcılar teşvik edilmiş olacaktır	2	1,3	1,5
Muh.mes.yürütenler ayrı bir uyg.öğrenmek zorunda kalmayacak	35	23,3	26,1
Ekonominin saydamlaşması sağlanmış olacak	7	4,7	5,2
Ülkelerdeki sirk.mali tab.kars.olanağı olacaktır	32	21,3	23,9
Diğer	3	2,0	2,2
Toplam	134	89,3	100,0
Yanıt vermeyenler	16	10,7	
	150	100,0	

Tablo 27’de muhasebecilerin uluslar arası muhasebe sistemlerinin standartlaştırılmasını isteme nedenleri yer almaktadır. Buna göre, uluslar arası muhasebe sistemlerinin standartlaştırılmasını isteyen muhasebecilerin %41’i muhasebe uygulamaları her ülkede farklı olduğu için ticari işlemlerde zorluklarla karşılaştığını, %26,1’i muhasebe mesleğini yürütenlerin ayrı bir uygulama öğrenmek zorunda kalmayacaklarını, %23,9’u da farklı ülkelerdeki şirketlerin mali tablolarını karşılaştırma olanağı olacağı için uluslar arası muhasebe sistemlerinin standartlaştırılmasını istemiştir.

Tablo 28.Muhasebecilerin çalıştıkları şirketlerin yada mükelleflerin Türkiye dışında başka işletmelerle ticari ilişkilerinin olup olmadığının dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Evet	64	42,7	42,7
Hayır	86	57,3	57,3
Toplam	150	100,0	100,0

Tablo 28’de muhasebecilerin çalıştığı işletmelerin yada mükelleflerinin Türkiye dışında başka işletmelerle ticari ilişkileri olup olmadığı yer almaktadır. Buna göre, muhasebecilerin çalıştığı şirketlerin yada mükelleflerinin %42,7’si Türkiye dışında başka işletmelerle ticari ilişkilerinin olduğu, %57,3’ünün de Türkiye dışında başka ülkelerle ticari ilişkileri olmadığı belirtilmiştir. Muhasebecilerin çalıştığı şirketlerin yada mükelleflerinin yarısına yakınının Türkiye dışında başka ülkelerle ticari ilişkilerinin olduğu görülmektedir.

Tablo 29.Muhasebecilerin çalıştıkları işletmelerin yada mükelleflerin Türkiye dışındaki hangi işletmelerle ticari ilişkilerinin olduğunun dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
İngiltere	6	4,0	9,5
Amerika	8	5,3	12,7
Almanya	19	12,7	30,2
Suriye	9	6,0	14,3
Mısır	1	,7	1,6
Diğer	20	13,3	31,7
Toplam	63	42,0	100,0
Yanıt vermeyenler	87	58,0	
	150	100,0	

Tablo 29’da muhasebecilerin hangi ülkelerle ticari ilişkilerinin olduğu yer almaktadır. Buna göre, Türkiye dışındaki başka ülkelerle ticari ilişkileri olan muhasebecilerin %30,2’si Almanya ile, %14,3’ü Suriye ile, %12,7’si Amerika ile, %9,5’i İngiltere ile ve %31,7’si de diğer ülkeler içinde yer alan Fransa, İran, Irak, Çin, İsviçre, Belçika, Romanya, Rusya ve Ortadoğu ülkeleriyle ticari ilişkileri olduğunu belirtmiştir.

Tablo 30.Muhasebecilerin Türkiye dışındaki işletmelerle yaptıkları ticari işlemlerde zorluk çekip çekmediklerinin dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Evet	22	14,7	34,9
Hayır	41	27,3	65,1
Toplam	63	42,0	100,0
Yanıt vermeyenler	87	58,0	
	150	100,0	

Tablo 30’da muhasebecilerin farklı ülkelerdeki işletmelerle yaptığı ticari işlemlerde zorluk çekip çekmedikleri yer almaktadır. Buna göre, muhasebecilerin %34,9’u farklı ülkelerle olan ticari işlemlerde zorluk çektiklerini, %65,1’i de zorluk çekmediklerini belirtmişlerdir.

Tablo 31. Muhasebecilerin Türkiye dışındaki işletmelerle ticari işlemlerde zorluk çekme nedenlerinin dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Dil eksikliği	16	7,5	72,7
Meslek bilgisi eksikliğinden	5	2,3	22,7
Diğer	1	,5	4,5
Toplam	22	10,3	100,0
Yanıt vermeyenler	192	89,7	
	214	100,0	

Tablo 31’de muhasebecilerin farklı ülkelerdeki işletmelerle olan ticari işlemlerde zorluk çekmelerinin nedenleri yer almaktadır. Buna göre, ticari işlemlerde zorluk çeken muhasebecilerin %72,7’si dil eksikliğinden, %22,7’si meslek bilgisi eksikliğinden, %4,5’i diğer nedenlerden dolayı zorluk çektiklerini belirtmişlerdir. Yukarıda da belirtildiği üzere muhasebeciler farklı ülkelerdeki işletmelerle ticari işlemlerinde en çok zorluğu dil eksikliğinden çektiklerini belirtmişlerdir.

Tablo 32. Muhasebecilerin, ticari işlemlerde zorluk çekmemek için eğitim almak isteyip istemediklerinin dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Evet	22	14,7	100,0
Yanıt vermeyenler	128	85,3	
	150	100,0	

Tablo 32’de muhasebecilerin farklı ülkelerdeki işletmelerle ticari işlemlerinde çektikleri zorlukları gidermek için eğitim almak isteyip istemedikleri yer almaktadır. Buna göre, zorluk çeken muhasebecilerin tamamı (%100) eksikliği gidermek için eğitim almayı düşündüğünü belirtmiştir. Buradan hareketle gerekli eğitimin verilmesi için olanaklar sağlanmalıdır. Seminerler, kurslar vb. düzenlenmelidir.

Tablo 33. Eğitim almak istemeyen muhasebecilerin öne sürdükleri nedenlerin dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde
Eğitime ayıracak zamanım yok	7	4,7	53,8
Bu eksikliği eğitim almadan ark.yardımlıyla Gideriyorum	3	2,0	23,1
Eğitim için yeterli finansmanım yok	2	1,3	15,4
Diğer	1	,7	7,7
Toplam	13	8,7	100,0
Yanıt vermeyenler	137	91,3	
	150	100,0	

Tablo 33’te muhasebecilerin Türkiye dışında ülkelerdeki işletmelerle yapılan ticari işlemlerde zorluk çekmemek için eğitim almayı düşünmeyenlerin ileri sürdüğü nedenler yer almaktadır. Buna göre, eğitim almak istemeyen muhasebecilerin %53,8’i eğitime ayıracak zamanlarının olmadığını, %23,1’i bu eksikliği arkadaşlarının yardımlarıyla

giderebileceklerini, %15,4'ü eğitim için yeterli finansmanının olmadığını ve %7,7'si de diğer nedenlerden dolayı eğitim almak istemediğini belirtmişlerdir. Burada yine muhasebecilerin çoğunluğu, eğitime ayıracak zamanlarının olmadığını belirtmiştir. oysa eğitim için gerekli olan zamanı ayırmaları gerekmektedir.

Anket Araştırmasından elde edilen bulgulardan hareketle, aşağıda sonuç ve değerlendirmelere yer verilecektir.

8. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Muhasebe meslek eğitimi ve uygulamaları ekonomide ve teknolojiye meydana gelen değişimler ve işletmelerin uğraştıkları faaliyetlerin çeşitliliğine bağlı olarak ortaya çıkan beklentilere göre gelişme gösterme zorunluluğundadır. Ekonomik faaliyetlerin gittikçe farklılaşması, globalleşme sürecinin hızlanması ve ticaretin hızla ülkeler arasında online olması sonucu, muhasebe mesleğini yürütenlerin mesleki bilgilerin sürekli güncelleştirmelerini gerektirmektedir. Muhasebeciler her türde ve büyüklükte örgüt için geniş kapsamlı bilgi sistemlerinin tasarımı ve bunlarla ilgili sorunların teşhisi konusunda bilgi sahibi olmak zorunda kalmışlardır. Profesyonel muhasebeci statüsüne sahip olabilmek sürekli öğrenmeyi gerektirmektedir. Bundan dolayı muhasebeciler sürekli meslek içi eğitime katılma gereğinin farkında olmalıdır. Muhasebecilere mezuniyetten sonra, gelişmeleri yakından takip etmeleri ve muhasebe ile ilgili değişiklikleri zamanında görmeleri için eğitim seminerleri düzenlenmesi gereği ortaya çıkmaktadır. Muhasebecilerin; globalleşme çağının gerektirdiği bütün gelişmeleri yakından takip edip, bunlarla ilgili eksiklikleri varsa bunu hızlı bir şekilde meslek eğitimi ile gidermeleri gerekmektedir.

Bu bağlamda Gaziantep'te 44 tanesi bağımlı, 106 tanesi bağımsız muhasebeci olmak üzere toplam 150 muhasebeci üzerinde araştırma yapılmıştır. Araştırma yapılan muhasebecilerin yarısından fazlası fakülte mezunudur. Buda 3568 sayılı kanunun etkisini ortaya koymaktadır. Bu durum, şu anda piyasaya daha bilinçli ve eğitilmiş muhasebecilerin girdiğini göstermektedir. Araştırma yapılan muhasebecilerin tamamına yakını excel, Word ve interneti kullanmayı bilmektedirler. Bu da, muhasebecilerin muhasebe sistemlerinin uygulanmasında bilgisayar kullanmada bir zorlukla karşılaşmayacaklarını ortaya koymaktadır.

Yine muhasebecilerin çok büyük bir çoğunluğunun, bilgisayarı kendilerinin iş yerinde çalışarak öğrendikleri ortaya çıkmıştır. Okulda öğrenenlerin oranı ise çok düşüktür. Bu oran muhasebecilerin okullarından mezun olduklarında bilgisayar kullanmaya hazır olmadıklarını göstermektedir. Bu da muhasebecilerin bilgisayarı öğrenene kadar çalışmalarında güçlüklerle karşılaşacağını ortaya koymaktadır. Bu yüzden muhasebeci yetiştiren üniversitelerimizin ilgili fakültelerinde bilgisayar derslerine daha ağırlık verilmelidir. Muhasebeci adayları okullarından mezun olduklarında en azından bilgisayarı kullanmayı ve bir muhasebe programını bilmesi gerekmektedir. Muhasebecilerin tamamına yakını bilgisayarı muhasebe kayıt işlemlerinde kullandıklarını belirtmişlerdir. Uluslararası ticari işlemlerde bilgisayar kullanım oranı ise çok düşüktür. Buradan, muhasebecilerin dış ticaret işlemlerinde bilgisayarı kendileri kullanmamaktadır sonucunu çıkarabiliriz. Buradan hareketle, bu muhasebecilerin çalıştıkları firmaları veya mükellefleri bu ticari işlemleri ya ayrı bir departman tarafından yürütmekte veya bu firmalar uluslararası çalışmamaktadır diyebiliriz.

Muhasebecilerin büyük bir kısmının iş yerinde internet bağlantısı mevcuttur. Bunların yarısından fazlasının, interneti muhasebeyle ilgili gelişmeleri yakından takip etmek amacıyla kullandığı ortaya çıkmıştır.

Muhasebe mesleğini yürütenlerin çok büyük bir çoğunluğunun, muhasebeyle ilgili uluslararası gelişmeleri takip ettikleri ortaya çıkmıştır. Bu da globalleşme sürecine muhasebecilerin kendilerini uyarlayabilmeleri açısından olumlu bir gelişme olarak değerlendirilebilir. Çünkü, muhasebecilerin ulusal yada uluslararası muhasebeyle ilgili gelişmelerden haberdar olmaları gerekmektedir. Gittikçe globalleşen dünyada muhasebecinin, başka bir ülkedeki muhasebe uygulamalarıyla karşı karşıya gelebilme olasılığı çok büyüktür. Bu gibi durumlara karşı gelişmeleri takip edip hazırlıklı olmaları gerekmektedir. Muhasebeyle ilgili gelişmeleri de çoğunluk, internetten takip etmektedir. Zaten bilgi teknolojilerinden biri olan internet'te globalleşme sürecinin bir temelidir. Bilgi teknolojileri sayesinde yer, zaman ve mesafe farkı ortadan kalkmaktadır. Globalleşme sayesinde, Dünya küçük bir kasaba halini almaktadır. Bir ülkenin dünyada teknolojiye uyum sağlayıp ayakta kalabilmesi, bilgi teknolojisinin nedenli geliştiğine bağlıdır.

Araştırma anketinde ilgi çekici noktalardan biri olarak da, muhasebecilerin yarısından fazlasının, muhasebe mesleği ile ilgili meslek içi eğitim almadıklarının ortaya çıkmasıdır. Buradan anlaşıldığına göre muhasebeciler meslek içi eğitime pek rağbet etmemektedir. Oysa muhasebecilerin devamlı kendilerini geliştirme ve yeni ortaya çıkan muhasebe uygulamalarına hazırlıklı olabilmeleri için sürekli meslek içi eğitim şarttır. Meslek içi eğitim alanların çoğunluğunun da, SMMM odasının düzenlediği eğitim seminerlerinden ve muhasebe finansman kitaplarını ve dergilerini takip ederek meslek içi eğitimi yerine getirdikleri ortaya çıkmıştır. Muhasebecilerin tamamına yakınının, meslek içi eğitim düzenlediği zaman katılacakları ortaya çıkmıştır. Buradan da anlaşıldığı gibi, muhasebeciler meslek içi eğitime katılma konusunda istekli, fakat onlar teşvik edilmediklerinden yada meslek içi eğitim programları düzenlenmediği için meslek içi eğitim alamamaktadırlar gibi bir sonuç ortaya çıkarabiliriz.

Araştırma yapılan muhasebecilerin çok az bir kısmının, yeterli yabancı dil bilgisine sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Çoğunluğun ise, yabancı dil bilmediği ortaya çıkmıştır. Oysa globalleşen dünyada en az bir muhasebecinin dünyada ortak dil olan İngilizceyi yeterli derecede bilmesi gerekmektedir. Çünkü uluslararasılaşmış işletmelerde yabancı dilin önemi çok büyüktür. Bu işletmelerde çalışan muhasebeciler yabancı dil bilmediğinde ticari işlemlerde zorluk çekebilirler. Bu gibi durumlar sonucunda Uluslar arası şirketler arasında bilgi kopuklukları olabilir. Yada muhasebeci farklı bir ülkenin muhasebe uygulamasını öğrenmek zorunda kalabilir. Bu yüzden muhasebeciler, yabancı dili en kısa zamanda öğrenme yoluna gitmelidirler. Burada yabancı dil bilenlerin tamamına yakınının, dünyada ortak dil olan İngilizceyi bildikleri ortaya çıkmıştır.

Muhasebecilerin büyük bir çoğunluğunun, her ülkede farklı muhasebe uygulamaları olduğu için eğitim almayı istediği ortaya çıkmıştır. Buradan hareketle, muhasebecilerin farklı ülkelerdeki muhasebe uygulamalarını öğrenmeleri açısından kurslar düzenlenebilir. Bu, ya odanın seminer şeklinde düzenlediği eğitim programları olabilir. Ya da TURMOB tarafından internet aracılığıyla bir eğitim programı olabilir. Muhasebecilerin tamamına yakını, uluslar arası muhasebe sistemlerinin standartlaştırılmasını istemektedir. Gerçekten de muhasebecilerin her ülkede uygulanan farklı muhasebe uygulamalarında zorluk çekmemeleri için ve yatırımcıların bütün ülkelerdeki şirketlerin mali tablolarını inceleyebilme olanağına sahip olmaları için, uluslar arası muhasebe sistemleri standartlaştırılmalıdır. Muhasebecilerin çalıştığı şirketler yada mükelleflerinin yarısına yakını başka ülkelerle ticari ilişkilerde bulunmaktadır. Bu ülkelerden en çok ticari ilişki olan ülkeler Almanya, Amerika, Suriye, İngiltere, İran, Irak, Fransa, Belçika, Çin, İsviçre, Romanya ve Rusya gibi ülkelerdir. Muhasebecilerin %34'ünün bu ülkelerle ticari ilişkilerde zorluklarla karşılaştığı ortaya çıkmıştır. Zorluk çekme nedeni olarak yabancı dil eksikliği gösterilmiştir. İşte burada meslek içi eğitimin önemi bir kez daha ortaya çıkmıştır. Uluslar arası ticari işlemlerde zorluk çeken

muhasebecilerin tamamı bu eksikliği gidermek için düzenlenecek eğitim seminerlerine katılacağını belirtmektedirler. Son olarak, her muhasebeci gelişen teknolojiye ayak uydurabilmek ve muhasebe uygulamalarında zorluklarla karşılaşmamak için sürekli meslek içi eğitimle kendisini daima geliştirmesi gerekmektedir.

9. KAYNAKÇA

- Acar, Durmuş ve Hayrettin, Usül,(1999), “*Küresel Eğilimler Işığında Fakültelerde ve Meslek Yüksek Okullarında Verilen Muhasebe Eğitiminin Yeniden Yapılanması*”,XVIII. Muhasebe Eğitimi Sempozyumu,Fethiye-Muğla,ss.105-132.
- Aydın, Davut ve Necdet, Timur, 1999, “*Muhasebe Eğitiminde Dünya Standartları ve Türkiye’de Muhasebe Eğitiminin Gelişimi için Çözüm Önerileri*” Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, Sayı:18, S.43-77, Muğla.
- Aysan, Mustafa,(1998),“*Türkiye’de Muhasebe Meslek Ahlakı İle İlgili Gelişmeler ve Gereksinimler*”,Muhasebe Öğretim Üyeleri Bilim ve Dayanışma Vakfı Bülteni,Sayı:11,ss.27-34.
- Civan, Mehmet,(2001),“*Muhasebe Eğitiminin Mesleki Gelişime Etkisi ve Bu Bağlamda Bağımlı ve Bağımsız Muhasebeciler Üzerinde Yapılan Bir Çalışma*”,Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,Sayı:2,Cilt No:2,ss.131-152.
- Çelik Orhan ve Kadir Gürdal, 1999, “*Muhasebe Eğitiminde Kalite Arayışları ve Akreditasyon (Eşdeğerleme) Standartları*”, Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi , Cilt 1, Sayı:3, ss.45-68.
- Dehejia Vivek H And Rove, Nicholas.1998. “*The Effect of Business Cycles on Growth: Keynes vs. Schumpeter*”,Economic Inquiry, vol. 36, issue 3, pages 501-11
- Doğanoğlu Fatih,(2001),“*Küreselleşme ve İnsan Kaynakları Yönetimi*”,Öneri Dergisi,Sayı:16,Yıl:7,Haziran,ss.173-180.
- Durukan Banu ve Karamaraş Esra,(2000),“*Muhasebe Eğitiminin Geleceği ve Muhasebe Mesleğine Etkileri*”,XIX. Muhasebe Eğitimi Sempozyumu,Belek-Antalya,ss.230-248.
- Ekin, Nusret,(1998),**Bilgi Ekonomisinde Elektronik Ticaret**,İstanbul Ticaret Odası Yayınları,İstanbul.
- Elmacı, Orhan,(1997),“*Muhasebe Eğitiminde Vizyon Arayışları:Eğitimcinin Dinamik Eğitiminde Kalite*”,Türkiye XVI. Muhasebe Eğitimi Sempozyumu,Belek-Antalya,ss.71-88.
- Erdoğan, Melih, Nergis Tek, Münir Şakrak ve Can Şınga Muğan,(2000),“*Teknolojik Gelişmelerin Muhasebe ve Muhasebe Eğitimine Etkileri*”,Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi,Sayı:4,Cilt No:2,ss.113-118.
- Farazmand Ali,(2001),“*Globalization, The State and Public Administration:A Theoretical Analysis with Policy Implications for Developmental States*”,Public Organization Review.
- Friedman Thomas,(2000),**Lexus ve Zeytin Ağacı, Küreselleşmenin Geleceği**,(Çev. Elif Özsayar), Boyner Holding Yayınları, İstanbul.
- Hirst, Paul and Thompson Grahame (1998), **Küreselleşme Sorgulanıyor**, (Çev. Çağla Erdem ve Elif Yücel), Dost Kitabevi Yayınları, Ankara.
- Karaağaçlı, Mustafa,(1996),“*Eğitimde Meslek Standartlarına Duyulan Gereksinim*”,Standart Dergisi,Sayı:416,Yıl:35,ss.64-66.
- Karapınar, Aydın,(2000),“*Muhasebe Uygulamalarında Uluslar arası Uyumun Araştırılması*”,Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi,Sayı:2, Cilt No:2,ss.85-95.

- Kök, Recep,(2001), “*İktisadi Krizlerin Konjonktürel Analizi ve Türkiye Özeline İlişkin Bir Deneme*”, Yeni Türkiye Dergisi, Sayı:12, s.1191
- Liemt, Gisbert Van,(1992), “Economic Globalization: Labour Options and Business Strategies in High Labour Cost Countries”, International Labour Review, Vol:131, No.4-5, p.453
- Ohara-Devereaux and M., Johensen, Robert,(1994), **Globalwork:Bridging Distance, Culture&Time**, Jossey-Bass, San Francisco.
- Oman, C.,(1994), **Globalization and Regionalization**, OECD, s.27
- Önal, Servet ve Fevzi, Apaydın, (1999), "*Yeni Teknolojik Gelişmelerin Muhasebe Eğitimi Üzerindeki Etkisi*",Türkiye Muhasebe Eğitim Sempozyumu, No:18, ss.21-40, Muğla.
- Özcan, Kürşat Cezmi,(1996), “*Yüksek Öğretimde Kalite*”,Standart Dergisi,Özel Sayı,ss.67-68.
- Şaylan, Gencay (1995), **Değişim, Küreselleşme ve Devletin Yeni İşlevleri**,İmge Kitabevi Yayınları, Ankara.
- Şimga, Can ve Nazlı, Akman, (1999), "*Bilgi Sistemleri Teknolojileri ve Muhasebe Uygulamalarına ve Eğitimine Etkileri*" Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, Sayı:19, S.101-122, Muğla.
- Waters M, (1995), **Globalization**, London, Clays Ltd PLC.
- Öz, Ersan,(2002), Erişim; <http://www.foreigntrade.gov.tr/> ,09.11.2002.
- Gökal, İsmail,(2002), Erişim; <http://www.foreigntrade.gov.tr/> ,09.11.2002.
- <http://turmob.org.tr/bülten/haber.htm>.